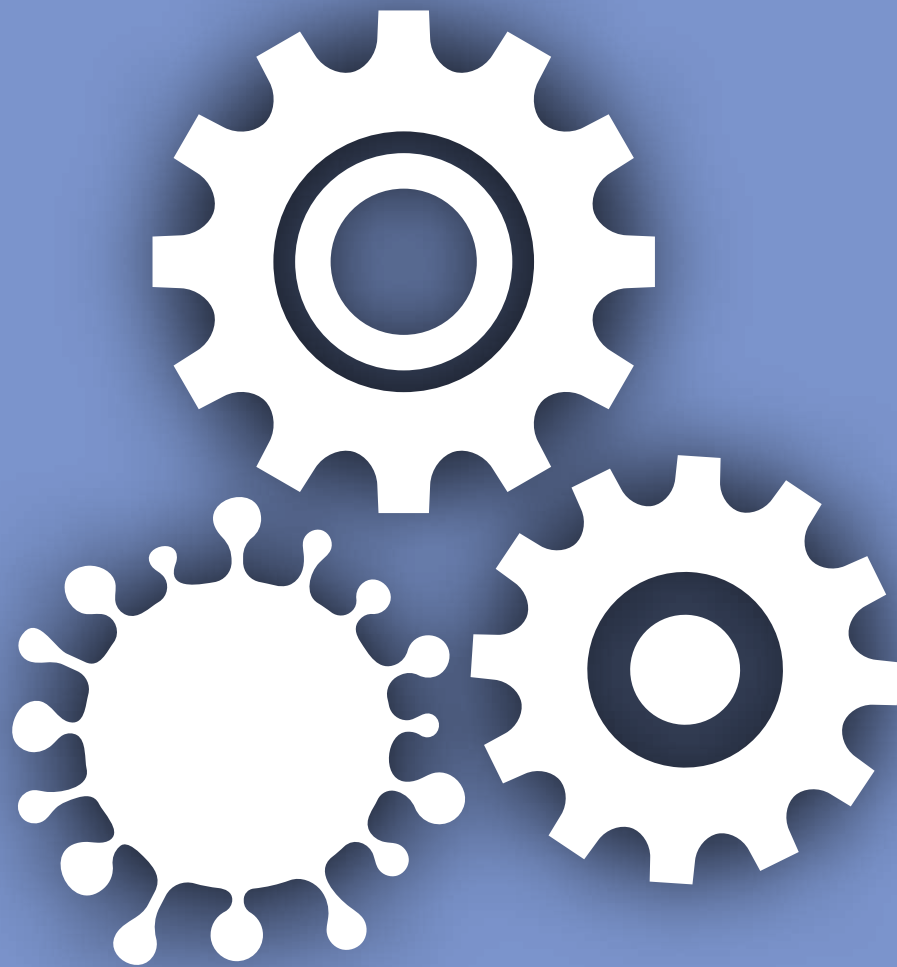
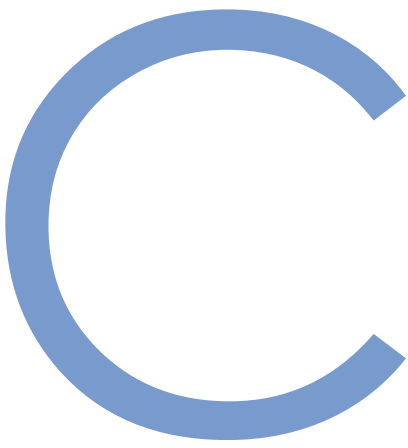

DE CORONACRISIS ONTREGELT ALLES, OOK IN DE WATERSECTOR

TEKST BERT WESTENBRINK

De coronacrisis ontregelt alles, ook het werk in de watersector. Drinkwaterbedrijven en waterschappen staan op de lijst van cruciale beroepsgroepen. Het werk moet doorgaan. Dat gebeurt met online vergaderen, wisselroosters, podcasts, 3D-films en de vraag om voor bedrijven projecten naar voren te halen. Een bericht over een cruciale sector in crisistijd.

'We zijn door de coronacrisis nóg voorzichtiger geworden'

Waterschappen vergaderen digitaal. Dat mocht al, maar dat geldt niet voor het nemen van besluiten. Dat moet fysiek gebeuren, stemmen vereist aanwezigheid en dat is door beperkende maatregelen niet meer mogelijk. Een ongewenste situatie, overheden zijn vleugellam. Ook de waterschappen. "Besluitvorming kan niet meer plaatsvinden. Dit kan betekenen dat projecten met een link naar het bedrijfsleven niet kunnen doorgaan. Denk bijvoorbeeld aan projecten met waterkeringen, waterzuivering en klimaat. Onze bezorgdheid betreft vooral de grotere projecten", licht woordvoerder Arthur Laumann van de Unie van Waterschappen toe.

Belastingstelsel

Maar dat geldt ook voor bestuurlijke processen als de aanpassing van het belastingstelsel van de waterschappen, eind vorig jaar opnieuw opgepakt met een zekere urgentie, want knelpunten in het stelsel moeten worden aangepakt. De Unie van Waterschappen (UvW) stuurt samen met de verenigingen van provincies (IPO) en gemeenten (VNG) een brandbrief aan het kabinet. Met succes. Er komt een spoedwet 'digitale beraadslaging en besluitvorming', waar de Eerste Kamer op 7 april mee instemt. Sindsdien staat het de algemene besturen van de waterschappen vrij online tot besluitvorming te komen. Dat gebeurt, er wordt digitaal vergadert en dat is een leerproces ('wilt u uw microfoon uitzetten als u uitgesproken bent?').

Het duurt even maar ook de waterschappen worden toegevoegd aan de lijst van cruciale beroepen. Daar staan de drinkwaterbedrijven meteen al op, de drinkwatervoorziening geldt als een vitaal proces voor de samenleving. Die status hebben beheer van afvalwaterzuivering en sturing van rioolstelsel niet. Na een impactanalyse vorig jaar van Rijk, VNG en UvW werd ervan af gezien, onder meer vanwege de hoge kosten. Maar de coronacrisis leert anders. Ook taken als het transporteren en zuiveren van afvalwater, de verwerking van zuiveringsslib, peilbeheer, toezicht en handhaving zijn cruciaal, stellen de waterschappen. Rioned, de koepelorganisatie voor stedelijk waterbeheer, doet eveneens een duit in het zakje. "De afvoer van afvalwater is de belangrijkste manier om niet besmet te worden door ontlasting en om het milieu te beschermen. Er is een zeer groot maatschappelijk belang gediend bij het goed blijven draaien van rioleringen en rioolwaterzuiveringen", zegt directeur Hugo Gastkemper. Ze worden 23 maart gehonoreerd in dat standpunt met een plek op de lijst van cruciale beroepen. Wat onder meer betekent dat medewerkers toegang krijgen tot kinderopvang.

Corona in afvalwater

Processen moeten doorgaan. Zoals het beheer van de rioolwaterzuiveringen, verzamelplaats van bacteriën en ziektekiemen. En dus ook van virussen, zo blijkt als KWR Water Research Institute en het Rijkinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM)

in twee afzonderlijke onderzoeken erfelijk materiaal (RNA) van het coronavirus aantreffen in het influent van meerdere rwzi's. De vondst leidt niet tot verdere aanscherping van de veiligheidsmaatregelen, die zijn al strenger dan normaal.

Zo heeft de 'intelligente lockdown' van het kabinet effecten. Peilbeheerders en medewerkers in proceskamers werken in wisselroosters, schrijft UvW. "We werken met veel minder mensen. Samenwerken met externe partijen beperken we tot een minimum. De mensen die er wel zijn, verdelen we in groepjes die ook onderling afstand bewaren. En niet meer dan drie mensen in één ruimte. We zijn door de coronacrisis nóg voorzichtiger geworden", zegt Frank Doorn, werkzaam op de rwzi Deventer van Waterschap Drents Overijsselse Delta, tegen dagblad de Stentor.

De drinkwaterbedrijven zeggen geen problemen te hebben om aan de wettelijke leveringsplicht te voldoen. Door de vitale status moeten ze zich voorbereiden op crises, zoals de coronacrisis. Ze hebben specifiek voor een griep пандеміе continuïteitsplannen opgesteld.

Klimaatadaptatie

De coronacrisis trekt ook beleidsmatig haar sporen. Zo lopen de processen rond de klimaatadaptatie vertraging op. "Risicodialogen die naar aanleiding van de stresstesten gepland stonden kunnen nu niet doorgaan. Het is duidelijk dat de planning zal moeten opschuiven", zegt woordvoerder Jane Alblas van de UvW. "De coronacrisis doet niets af aan de >

relevantie van klimaatadaptatie, maar voor de uitvoering van het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie zullen mogelijk nieuwe afspraken nodig zijn om de afgesproken doelen de komende jaren te realiseren.”

De invoering van de voor waterschappen belangrijke Omgevingswet is tot nader order uitgesteld. Dat is overigens niet alleen toe te schrijven aan het virus, ook de trage voortgang van onder andere de digitale transformatie is er debet aan, schrijft - toen nog - minister Stientje van Veldhoven (Milieu en Wonen) begin april aan de Eerste en Tweede Kamer.

Uitstel van betaling

Om ondernemingen en zzp'ers tegemoet te komen, nemen de waterschappen een aantal maatregelen om de financiële problemen te verlichten, zoals uitstel van betaling. Bij enkele waterschappen staat deze regeling ook open voor burgers. Na enkele weken kan de UvW nog geen inzicht geven in het aantal verleende opschortingen. “Dat beeld gaan we wel in de komende weken opmaken”, vertelt woordvoerder Alblas.

De drinkwaterbedrijven besluiten voorlopig geen huishoudens met betalingsachterstanden af te sluiten van water. “Het belang van goede hygiëne vanwege het coronavirus weegt nu zwaarder”, zegt Vewin. Sommige drinkwaterbedrijven hervatten zelfs de levering van eerder afgesloten adressen. Dunea roept op zijn website bewoners die zonder water zitten expliciet op zich te melden.

Omzetsdaling

In de watersector kampen bedrijven en adviesbureaus met de gevolgen van de coronacrisis. Ingenieursbureau Witteveen+Bos stelt de aandeelhouders voor om de bestemming van de winst voor 2019 aan te houden en geen dividend uit te keren.

EVENEMENTEN GESCHRAPT

Evenementen zijn taboe. Aqua Vakbeurs Nederland en de Rioleringsvakdagen zijn in twee stappen van de kalender afgevoerd. Ook de Waterschapsdag (16 maart) en de Dijkwerkersdag (16 april) gaan niet door. Het voorjaarscongres van het Koninklijk Nederlands Waternetwerk wordt verplaatst naar het najaar. Om toch contact te houden met de dijkwerkers lanceerde het Hoogwaterbeschermingsprogramma de podcastserie ‘Dijkwerkers Werken Door’. In gesprekken met experts wordt gepraat over lopende aanbestedingen en kansen om te experimenteren. Het opleidingsinstituut Wateropleidingen houdt vanaf medio maart geen fysieke bijeenkomsten meer. Het instituut biedt waar mogelijk bijeenkomsten digitaal aan. “We rekenen erop dat dit in ieder geval tot 1 juni het geval blijft.”

De aangekondigde directiewissel wordt uitgesteld tot het najaar. Tauw prijst zich gelukkig dat 2019 - opnieuw - een financieel goed jaar was en noemt het ‘een buffer voor de gevolgen van de coronacrisis’. Watertechbedrijven moeten anders gaan werken door beperkende maatregelen. “Bij circa driekwart van de bedrijven is sprake van beperkte omzetsdaling”, zegt directeur Ignaz Worm van ENVAQUA, brancheorganisatie op het gebied van water- en milieutechnologieën. Begin april heeft minder dan 10 procent van de aangesloten bedrijven aangegeven gebruik te maken van de tijdelijke Noodmaatregel Overbrugging Werkgelegenheid (NOW), de regeling die het kabinet heeft opgetuigd om bedrijven met omzetverlies tegemoet te komen. De vraag is hoe de bedrijven er op de langere termijn voorstaan. Worm: “ENVAQUA, Water Alliance en Netherlands Water Partnership (NWP) monitoren de komende maanden 40 watertechbedrijven omdat we niet uitsluiten dat in onze sector de klap pas later komt.” Als dat zo is, zegt Worm, dan moeten de verschillende regelingen ook in en na de zomer nog te activeren zijn.

Weerklank

“Ik heb bij de Topsector Water en overheden bepleit om projecten die gepland staan naar voren te halen”, zegt directeur Hein Molenkamp van netwerkorganisatie Water Alliance voor de watertechnologie. “Dat geeft nu werk.”

Dat pleidooi vindt weerklank. Rijkswaterstaat zegt in een reactie: “Het beleid is dat we door laten gaan, wat nu gaande is. En verder zijn we aan het inventariseren wat er voor werk naar voren kan worden gehaald.” Ook de waterschappen kijken ernaar, zegt woordvoerder Alblas. “Waar mogelijk zijn de waterschappen hier mee bezig. Daarbij is de eerste prioriteit de projecten die voor dit jaar op de planning en begroting staan te realiseren - wat overigens heel goed gaat ondanks de uitbraak van het coronavirus. Als er dan nog personele en financiële ruimte is wordt gekeken of de projecten die voor volgend jaar en verder op de planning stonden dit jaar kunnen worden voorbereid en uitgevoerd.”

DRIEDIMENSIONAAL

Hoe hou je inspraakprocessen in dijkversterkingsprojecten gaande, nu keukentafelgesprekken of bewonersbijeenkomsten tijdens de *lockdown* niet mogelijk zijn? Waterschap Rivierenland zoekt met ingenieursadviesbureau Sweco oplossingen voor het traject Tiel-Waardenburg. Ze komen uit bij een 3D-filmpje of -afbeelding, waarover ze middels videobellen met de circa honderd dijkbewoners in gesprek gaan. “Een driedimensionaal beeld maakt in één oogopslag duidelijk waar het om gaat”, zegt omgevingsmanager Timo Verkerk. De ‘dijkbijeenkomsten’ voor de dorpen hoopt de omgevingsmanager later dit jaar alsnog te organiseren.